

творчого розв'язання завдань, спрямовують майбутніх фахівців на самовдосконалення, налаштовують на постійний пошук, самоосвіту, впливає на особистісний та професійний ріст.

Висновки. Узагальнюючи існуючі точки зору щодо професійної компетентності можна стверджувати, що це вміння використовувати на практиці сучасні організаційно-управлінські принципи і методи; застосування власних повноважень у вирішенні питань, відповідальність за виконання рішень; уміння чітко поставити ціль і завдання; здібність об'єктивно аналізувати і оцінювати результати; вміння здійснювати контроль та орієнтуватися в інформаційному просторі, критично осмислювати й використовувати різноманітну інформацію; творчий підхід до справи, наявність певних лідерських якостей, таких як: відповідальність, обов'язковість, цілеспрямованість, ініціативність, самостійність, дисциплінованість, здібність приймати правильні рішення в умовах невизначеності, вміння підтримувати свій авторитет.

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні цілеспрямованості освіти на підготовку кваліфікованого працівника відповідного рівня та профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адольф В.А. Профессиональная компетентность современного учителя: Монография. / В.Адольф.-Красноярск: Изд-во КГУ, – 1998. – С. 310.
2. Глазиріна В.М. Виховна робота в педагогічному ВНЗ як складова частина професійної підготовки майбутнього вчителя / В.М.Глазиріна, О.І.Артюменко // Вісник Житомирського педагогічного університету. – 2003. - №12. – С. 194-197.
3. Дем'янюк Т.Д. Народознавство в школі: досвід, проблеми, пошуки. / Т.Дем'янюк. – Київ, Інформаційно видавничий центр "Київ" . - 1993. – С. 80.
4. Курлянд З.Н. Професійно-креативне середовище ВНЗ – передумова підвищення якості підготовки майбутніх фахівців / З.Н.Курлянд // «Педагогическая наука: история, теория, практика, тенденции развития» / Выпуск №1 [2009] – Режим доступа: http://intellect-invest.org.ua/rus/pedagog_editions_e_magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2009_st_16/
5. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. / О.Овчарук. – К. : "К.І.С.", 2004. – С. 168.
6. Пометун О.І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів. / О.Пометун. – К.: Презентація на нараді Центру тестових технологій 19.10.2004. – С. 265.
7. Тряпицын А.В. Интеграционные процессы в высшем образовании. [Online]. Режим доступа: <http://www.prof.msu.ru/publ/omsk2/055.htm>

Резюме. В статье рассмотрен процесс формирования профессиональной компетентности будущих учителей начальных классов средствами фольклора.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, учителя начальных классов, студенты, младшие школьники, фольклор.

Summary: The article describes the process of formation of the professional competence of the future teachers of primary classes by means of folklore.

Key words: professional competence, teachers of primary classes, students, junior school children, folklore.

УДК 159.923-053.6

Л. В. НЕСТЕРУК

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТАТУСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПІДЛІТКІВ ТА ЇХ СХИЛЬНОСТІ ДО УЗАЛЕЖНЕНЬ

Резюме: У статті висвітлюється залежна поведінка у підлітковому віці, узагальнюється і вивчається взаємозв'язок статусних характеристик підлітків та їх схильності до узалежнень.

Ключові слова: залежність, залежна поведінка, хімічна залежність, односпрямована залежність, інтеракційна залежність, психологічна залежність, наркоманія, алкоголізм, інтернет-залежність, кохання, дружба, соціально-психологічний статус.

Постановка проблеми. Актуальність тематики вивчення залежної поведінки у підлітків визначається тим, що вона є однією із найбільш поширених проблем в області психології розвитку та соціології. Ризик формування різного роду залежностей в тому, що вони знижують психологічну стійкість особистості, порушують її нормальне функціонування в тих сферах буття, які не пов'язані з напрямом активності. Якщо акцент активності виражений сильно, то слідом за дисгармонією виникають психічні відхилення і фізичні розлади. Дослідженням формування залежностей сьогодні охоплено широке коло науковців – психологів, соціологів та медиків різних країн світу. Залежність – це один з складних психо-емоційних станів людини, що займає важливе місце в її психічному житті. У рамках психічної норми існують різноманітні форми залежності батьків і дітей, подружжя, членів команди в бізнесі і спорті, учнів і вчителів. Вчені сьогодні виокремлюють три основні групи психологічних залежностей: *хімічну, односпрямовану (акцентуровану) активність, інтеракційну*. Проте, коли ця якість досягає патологічних розмірів, людина втрачає спроможність до критичного мислення, співвідносить своє життя з цінностями однієї авторитетної особистості або групи людей, руйнує значимі дотепер сімейні і соціальні зв'язки.

Мета даної роботи проаналізувати процес формування залежностей у підлітковому віці. Предметом дослідження нашої роботи є особливості взаємозв'язку статусних характеристик школярів та їх схильності до залежностей. При вивченні міжособистісних відносин у групі підлітків віку було визначено статус кожного школяра, самооцінку залежностей, виявлено взаємозв'язок між статусним становищем підлітка у групі та її схильністю до узалежнень.

Останнім часом усе частіше ми зустрічаємося з явищами психологічної залежності в повсякденному житті. Наркоманія й алкоголізм уже стали класичними проблемами нашого суспільства. Втеча від реальності за допомогою комп'ютерних ігор і інтернету набирає оберти. Велику популярність отримують нетрадиційні релігії і духовні практики,

фанатичну відданість жадає від своїх послідовників багаторівневий маркетинг. Але найбільшу небезпеку несе діяльність тоталітарних сект.

Описані проблеми найбільшого прояву набувають у підлітковому віці, коли відбувається процес становлення особистості підлітка, його соціалізація та ідентифікація. Через виникнення залежності руйнується повноцінний процес формування стабільної особистості підлітка, а отже, й унеможливується адекватне становлення самооцінки, статевої ідентифікації, комунікативних процесів, що відображається на налагодженні міжособистісних взаємозв'язків, оцінці власних потреб для функціонування як фізичного індивіда, так і соціалізованої особистості у суспільстві, а також самореалізації в майбутньому.

Саме у підлітковому віці починають формуватися типи взаємин, які притаманні дорослому світу, а саме дружба і кохання, які мають свою специфіку налагодження і прояву, але формуються, перш за все, у ході спілкування. Проте, на сьогодні поширеною стала проблема формування комп'ютерної та інтернет-залежності, внаслідок чого руйнується повноцінний процес налагодження міжособистісних стосунків вже у ранньому підлітковому віці, що в майбутньому відображається на нездатності працювати, функціонувати та реалізовуватися як повноцінна особистість.

Група, колектив однолітків займають важливе місце в процесі розвитку особистості. Саме завдяки спілкуванню, емоційним контактам з іншими особистість набуває соціального досвіду, розширюється її внутрішній світ, формується самооцінка, виробляється почуття власної гідності, захищеності, повага до людей, розуміння їхніх бажань, думок, почуттів.

Положення особистості в групі залежить від її характеру, поведінки, здібностей та ін. Так, популярність пов'язана з такими властивостями особистості, як товариськість, співчуття, спокій і доброзичливість, широкий світогляд і бажання допомогти. Непопулярність визначається егоїзмом, зарозумілістю, поверхневістю знань у ході виконання спільної діяльності, скритністю, недостатньою сформованістю та проявом навичок спілкування [3].

Положення людини у групі, колективі впливає на поведінку, психологічне благополуччя, розвиток моральних, інтелектуальних, волевих якостей [2].

Я.Л. Коломинський підкреслює, що підліток афективно, емоційно переживає своє положення в групі однолітків, саме через те, що система міжособистісних стосунків є найбільш емоційно насиченою. Незадоволеність спілкуванням з однокласниками впливає й на поведінку учня, й на успішність у навчанні, що може бути однією з причин формування негативних рис та особливостей поведінки особистості. У деяких дослідженнях виявлено, що негативний соціально-психологічний статус учня впливає й на характер його сприймання [1].

Найбільший прояв особистих залежностей зафіксовано у сфері природних залежностей, що пояснюється тим, що у всіх людей існує потреба в їжі та воді, у задоволенні своїх фізіологічних потреб. У процесі експериментального дослідження впливу статусного становища підлітка у групі на формування рівня залежності виявилось, що чим нижчим є статус дитини в групі, тим більше вона схильна до різноманітних залежностей.

Висновок. Проведене дослідження спонукає до подальшого вивчення соціально-психологічних особливостей міжособистісних взаємин підлітків у контексті побудови системи психологічної допомоги, спрямованої на створення сприятливих умов для формування здорових партнерських відносин, стосунків у групі та колективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломинський Я.Л. Соціальна психологія школьного класу / Я.Л. Коломинський. – Мн.: ООО «ФУ Аинформ», 2003. – 312с.
2. Кон И.С. Психологія юнацького віку: (проблеми формування особистості) / И.С. Кон. 4-е Видавництво, доповнення.–К.:, 2003.- 615с.
3. Матюша І.К. Особистість і колектив як цілісна гармонійна система (психолого-педагогічний аспект) / І.К. Матюша. – К.: ІЗМН, 1997. – 188с.

Резюме: В статті освещается зависимое поведение в подростковом возрасте, изучается и обобщается взаимосвязь статусных характеристик подростков и их склонности к зависимости.

Ключевые слова: зависимость, зависимое поведение, статус, химическая зависимость, односторонняя зависимость, интеракционным зависимость, психологическая зависимость, наркомания, алкоголизм, интернет-зависимость, любовь, дружба, социально-психологический статус.

Summary: The article deals with the study of dependent behavior in adolescence, studied and generalized relationship status characteristics of adolescents and their propensity to addicted.

Key words: addiction, dependent behavior, status, chemical dependency, unidirectional dependence interaktsiyna dependence, psychological dependence, addiction, alcoholism, Internet addiction, love, drkzhba, social and psychological status.

УДК : 159.9.019.4 – 053.6.

В.М. ОКАЧ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЧИН ФОРМУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Резюме. У статті проводиться теоретичний аналіз особливостей девіантної поведінки підлітків на основі сучасного психологічного дослідження; розкривається сутність девіантної поведінки, девіантної особистості, досліджуються причини та особливості девіантної поведінки підлітків.

Ключові слова: девіантна поведінка, девіантність; дезадаптивність особистості, поведінка підлітків.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день сучасна соціальна ситуація набуває рис вираженої нестабільності, спостерігається руйнування державної системи суспільного виховання, ускладнення умов життєдіяльності, зміна моральних цінностей, послаблення виховання та духовної функції сім'ї тощо. Ці чинники призводять до поширення безпритульності неповнолітніх, зростання дитячої злочинності та інших соціальних явищ. Проблема девіантної поведінки підлітків, насамперед набуває дуже актуального характеру та потребує особливої уваги.

Мета нашого дослідження - визначити причини формування девіантної поведінки підлітків.